

Λειψυδρία

Μία σειρά podcast για τη λειψυδρία στην Ελλάδα.
Μέσα από συνεντεύξεις και αρχεία προφορικής ιστορίας αφηγούμαστε θέματα λειψυδρίας στην Ελλάδα.

Επεισόδιο Δεύτερο

Τι είναι η λειψυδρία και ποιους αφορά; Είναι μια πρόκληση, όχι μόνο για τα ελληνικά νησιά, που είναι από τα πιο άνυδρα μέρη της Μεσογείου, αλλά και για περιοχές της Ελλάδας με ετήσια βροχόπτωση διπλάσια από αυτή του Λονδίνου! Τι συμβαίνει λοιπόν;

Μουσική, Γιώργος Πατεράκης

- Μάρω – Μάρω CD Cheap: low quality – high fun
- original music Water Scarcity
- Anatomy of Melancholy
- Song from the “Childrens' Songs” cycle (unpublished)

Δημιουργήθηκε από

Water Scarcity_Episode2 29'22''

ΚΑΛΛΙΡΗ [00:00:25] Κι αυτό είναι ένα podcast για το νερό.

ΤΣΙΑΝΟΥ [00:00:29] Για την έλλειψη νερού.

ΚΑΛΛΙΡΗ [00:00:30] Για τη λειψυδρία.

ΚΑΛΛΙΡΗ [00:00:33] Ερευνητές που ασχολούνται με το θέμα οργάνωσης που δουλεύουν στο πεδίο με τις τοπικές κοινότητες και άνθρωποι που βιώνουν τη λειψυδρία σε διαφορετικά μέρη της Ελλάδας μας μίλησαν κυρίως μέσα από τηλέφωνα και υπολογιστές. Αυτές είναι οι ιστορίες τους.

ΤΣΙΑΝΟΥ [00:00:47] Οι ιστορίες τους για το πόσο διαθέσιμο νερό υπάρχει που το καταναλώνουμε και πώς το διαχειριζόμαστε. **Αυτές είναι οι ιστορίες τους για την λειψυδρία σήμερα.**

ΚΑΤΣΑΡΟΣ [00:01:02] Τι είναι η λειψυδρία;

ΔΑΒΙΟΣ [00:01:08] Όταν εννοείς; Δηλαδή αν υπήρχε το νερό, η λειψυδρία, αν υπήρχε λειψυδρία σε κάποιες χρονιές για γενικά;

TACHOS [00:01:20] Η ερώτηση είναι δύσκολο να απαντηθεί, βάλε την ερώτηση ολιστικά, κοίτα από παντού.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ [00:01:27] Να δούμε το ζήτημα ολιστικά και να το πιάσουμε το πρόβλημα στην πηγή του.

ΡΙΝΑΚΗ [00:01:37] Έχει αλλάξει η ατμόσφαιρα, η αλήθεια είναι αυτή.

ΜΑΣΚΑΛΙΔΙΣ [00:01:37] Και λόγω της κλιματικής αλλαγής.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΗ [00:01:42] Την κλιματική αλλαγή.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:01:43] **Η κλιματική αλλαγή** κτλ.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΗ [00:01:45] Είναι σημαντικό να ξέρουμε τι είναι αυτό το πράγμα.

ΔΡΟΥΓΙΑΣ [00:01:47] Κρατούσε νερό περισσότερο τα βουνά επειδής έριχνε και περισσότερο χιόνι, τώρα έχουμε τρία χρόνια να δούμε χιόνι στη Βωβούσα.

ΓΑΒΑΛΑΣ [00:01:57] Να πω εγώ; Κοιτάξτε να δείτε πρώτα λέγαμε ότι άμα γυρίσει γραιολεβάντες, γραιο και λεβάντας, δηλαδή σορόκο λεβάντας, νότιο ανατολικός, όντα γυρίζει ο καιρός άντα είχαμε πολύ βροχή, όχι μόνο σε ένα μέρος σε όλο το νησί.

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ [00:02:17] Οι αλλαγές δηλαδή είναι πλέον εμφανείς και σε μία γενιά.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΗ [00:02:20] Αυξάνει τη συχνότητα και την εμβέλεια των καιρικών φαινομένων.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ [00:02:27] **Η θεομηνία που έγινε το Σεπτέμβριο του 2017**, που κατρακύλησε το βουνό αυτός ο τεράστιος όγκος νερού που κατέβηκε μέσα σε τέσσερις πέντε ώρες, δεν

ξέρω πώς να το περιγράψω, ίσως ακουστεί υπερβολή ήταν σαν να έπεσε ένας ωκεανός πάνω στα κεφάλια μας, οι σταγόνες της βροχής πάνω στη λαμαρίνα του αυτοκινήτου, ένιωθα ότι με πετρολαβάνε, δηλαδή ότι είναι γίγαντες πάνω από το αυτοκίνητο και ρίχνουν βράχια πάνω στην οροφή του αυτοκινήτου. Και όντως δηλαδή το βουνό εσειστή, κατέβηκε, ακούγαμε βράχια να κυλάνε.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:03:10] Την άλλη μέρα το πρωί που βγήκαμε έξω και ας πούμε κτλ έβλεπα μπαρμπάδες 80-90 χρονών που τραβούσαν τα μαλλιά τους και λέγανε ότι αυτό δεν το έχουμε ξαναδεί ποτέ.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ [00:03:17] Βλέπω μια χώρα, Βλέπω το χωριό μου, το χωριό που μεγάλωσα και δεν μπορούσα σε μερικά σημεία να το αναγνωρίσω. Ήταν θαμμένο κάτω από τη λάσπη. Είμαι ο Μανώλης ο Στεργίου, είμαι βέρος Σαμοθρακίτης.

ΜΑΣΚΑΛΙΔΙΣ [00:03:33] Το όνομά μου είναι Μασκαλίδης Γιώργος. Είμαι στο νησί της Σαμοθράκης, εδώ και 12 χρόνια, είμαι τεχνολόγος δασοπονίας. Ουσιαστικά, ήταν ένα τρομερά καταστροφικό φαινόμενο λόγω ότι δεν υπήρχε βλάστηση για να συγκρατήσει όλο αυτό, εντάξει ήταν πολύ έντονο το καιρικό φαινόμενο αλλά δεν υπήρχε καμία αντίσταση πλέον σε όλη αυτή την ορμή του φαινομένου.

ΣΚΟΥΛΗΚΙΔΗΣ [00:04:00] Να προχωρήσουμε για να πω και το πρόβλημα που υπάρχει, είναι η υπερβόσκηση.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ [00:04:04] Πραγματικά σε κάθε τετραγωνικό του νησιού, υπάρχει κι ένα πρόβατο.

ΜΑΣΚΑΛΙΔΙΣ [00:04:15] Έφτασαν κάποια στιγμή κοντά στις 100.000 τα ζώα.

ΣΚΟΥΛΗΚΙΔΗΣ [00:04:20] Έχουν καταφέρει όλη τη βλάστηση του βουνού.

ΠΙΤΙΑΚΟΥΔΗ [00:04:23] Δεν μεγαλώνουν νέα δέντρα, από την **υπερβόσκηση** και την υλοτόμηση το έδαφος έχει αρχίσει να χάνεται.

ΜΑΣΚΑΛΙΔΙΣ [00:04:29] Δεν έχουμε και χώμα για να μπορέσει να υπάρξει αναγέννηση. Και η υγρασία που έρχεται ας πούμε το βράδυ για να απορροφηθεί πιο εύκολα και να κατέβει να εμπλουτίσει τους υδροφόρους ορίζοντες. Δεν υπάρχει μία βλάστηση να βοηθήσει μέσω του ριζικό συστήματος να εισχωρήσει αυτό το νερό στο έδαφος, οπότε το περισσότερο το νερό απορρέει επιφανειακά δημιουργεί προβλήματα διάβρωσης, αλλά πολύ περισσότερο δεν εμπλουτίζει τους υδροφόρους ορίζοντες, κυλάει και καταλήγει στη θάλασσα. Ακόμα και η βόσκηση δηλαδή να σταματήσει, δεν υπάρχει χώμα για να μπορέσουν να αναπτυχθούν καινούργια δέντρα και ξεπλένεται όλο το έδαφος. Όταν θα βγει πλέον το μητρικό πέτρωμα τα βράχια δηλαδή στην επιφάνεια θα έχουμε χάσει κάθε ελπίδα.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ [00:05:14] Βασίλης Νιτσιάκος λέγομαι, είμαι καθηγητής Κοινωνικής λαογραφίας.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:05:20] Είμαι ο Σίμος ο Μαλαμής επίκουρος καθηγητής στο Εργαστήριο Υγειονομικής Τεχνολογίας.

ΤΑΧΟΣ [00:05:25] Εγώ ονομάζομαι Βασίλης Τάχος, εργάζομαι στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

ΓΑΒΑΛΑΣ [00:05:33] Το ονομά μου; Αναστάσιος Ιωάννου Γαβαλάς. Το Φράγμα πλουτίζει τη γεώτρηση, δηλαδή έχει πιο πολύ νερό. Άσε τα περιβόλια, έχουμε νερό μπόλικο και ποτίζουμε τα δέντρα ότι να ναι, έχουμε νερό μπόλικο.

ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ [00:05:45] Το **φράγμα του Αώου** που είχε γίνει, μείωσε το νερό που πέρναγε μέσα από το χωριό.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ [00:05:53] Προσωπικά εγώ δεν θα ήμουν αντίθετος, εφόσον υπήρχε ένας έλεγχος οικολογικός και κοινωνικός με μικρά φράγματα, τα οποία θα δίνανε και ενέργεια στις κοινότητες. Αλλά τα μεγάλα φράγματα είναι καταστροφικά κι αυτά που δεν ελέγχονται από τις τοπικές κοινωνίες και πρέπει να ερωτώνται οι τοπικές κοινωνίες.

ΤΑΧΟΣ [00:06:11] Ποιους αφορά, πώς τους αφορά, γιατί τους αφορά, σε ποιο στάδιο της διαδικασίας τους αφορά, για φαντάσου αυτό, και η θάλασσα; Που καταλήγει το νερό του ποταμού; Στη θάλασσα; Είναι ψαράδες εκεί πέρα, αυτοί πώς θα επηρεαστούν; Τώρα θα επηρεαστεί θετικά, αρνητικά, θα επηρεαστεί ναι, και είναι στο τέλος του ποταμού, αυτού που λέγαμε νερό, κι αν πάμε πιο μέσα; Σίγουρα θα βρούμε και άλλα πράγματα που επηρεάζονται από το νερό είτε αυτό ονομάζεται λειψυδρία, ποτάμι και τα υπόγεια ύδατα, το ποτάμι είναι η έκφανση, η τελική έκφανση ενός υπόγειου ρεύματος, ενός υπόγειου νερού.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ [00:06:52] Από μια ανθρωποκεντρική άποψη και μια αστική οπτική γωνία, δηλαδή φέραμε τον κόσμο στις πόλεις, να φέρουμε και τα ποτάμια της πόλης.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:07:01] Το θέμα ότι παίρνεις το νερό από κάπου και το πάζ σε μια άλλη περιοχή, οπότε ουσιαστικά μειώνεις το διαθέσιμο νερό που υπάρχει για τους νομούς αυτούς στην περιοχή. Είναι ένα θέμα αυτό από τη μία έχεις ένα μεγάλο αστικό κέντρο, το 50% σχεδόν του πληθυσμού είναι στην Αττική, οπότε πρέπει να υδροδοτηθεί η πρωτεύουσα, από την άλλη όμως στερείς ουσιαστικά ένα μεγάλο κομμάτι του νερού από άλλες περιοχές.

ΔΑΒΙΟΣ [00:07:38] Δυστυχώς το μεγάλο πρόβλημα αυτό είναι ο τουρισμός για το νερό και οι γεωτρήσεις.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:07:43] Άλλος έχει **γεώτρηση** δικιά του και βάζει από εκεί κατευθείαν, άλλος μπορεί να έχει πηγάδι μέσα στο κτήμα και βάζει από εκεί κατευθείαν. Άμα είσαι κοντά στη θάλασσα και σκάψεις μέσα στο χωράφι σου, πάλι θάλασσα θα βρεις.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:07:54] Από την μεγάλη υπεράντληση, η θάλασσα ουσιαστικά έχει μπει μέσα στον υδροφόρο και δημιουργείται το πρόβλημα της υπαλμύρισης του υπόγειου νερού και πλέον το νερό αυτό δεν είναι κατάλληλο ούτε για πόση και σε ορισμένες περιπτώσεις είναι τόσο ψηλή αλατότητα του νερού που μπορεί να επηρεάσει και τις καλλιέργειες. Η αλατότητα ας πούμε με την πάροδο του χρόνου θα συμβεί από τη μια χρονιά στην άλλη αυξάνεται. Είναι ένα πρόβλημα το οποίο χειροτερεύει κάθε χρόνο γιατί εξαντλούμε αντλούμε αντλούμε.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ [00:08:22] Το νερό, ξέρετε ότι δεν μπορείτε να ξέρετε πόσο υπάρχει εκεί κάτω, ακόμα, και τη ζημιά μπορεί να κάνεις και στο υπόγειο δίκτυο, γιατί γίνονται συνεχώς γεωτρήσεις, πολλές παράνομες, ημιπαράνομες, είναι γεμάτο, είναι κεντημένο το νησί από τις γεωτρήσεις. Το όνομά μου είναι Έλενα Συμεωνίδου, τα τελευταία δέκα χρόνια ασχολούμαι με τον οικολογικό σχεδιασμό .

ΔΑΒΙΟΣ [00:08:46] Υπάρχουν **αφαλάτωσεις**, υπάρχουν γεωτρήσεις, έχουμε βρει το κουμπί.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:08:46] Η ιδέα είναι ότι υπάρχει ένας ρυθμός ανανέωσης, από ότι παράγει νερό, αφαλάτωσεις γεωτρήσεις, επιταγμένες, πηγάδια, επιταγμένα, και υπάρχει και ο ρυθμός κατανάλωσης. Όταν το ένα ξεπεράσει το άλλο για μεγάλο διάστημα, ξεμένεις από νερό.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:09:15] Δύο πράγματα μπορεί κανείς να κάνει όταν υπάρχει αυτό το φαινόμενο, είτε να φτιάξει καινούργιο νερό, είτε να προσπαθήσει να αξιοποιήσει καλύτερα το υπάρχον νερό. Άρα για να παρασκευάσει κανείς νερό αυτήν τη στιγμή θα πρέπει να πάει στη θάλασσα με τεχνολογίες αφαλάτωσης και να φτιάξει πόσιμο νερό. Τα νησιά μας υποφέρουν από την έλλειψη πόσιμου φρέσκου νερού. Λέγομαι Ανδρέας Σαπαλίδης, είμαι ερευνητής στο Ινστιτούτο Νανοεπιστήμης και Νανοεχνολογίας του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:09:50] Ονομάζομαι Μελίδης Πάρης είμαι καθηγητής στο τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος. Τα νησιά λοιπόν μπαίνουν στη λύση της αντίστροφης ώσμωσης όπου περνούν θαλασσινό νερό και τα αφαλατώνουν.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:10:01] Για να πάρει κανείς το καθαρό, σημαίνει πως δημιουργεί και κάτι που δεν είναι καθαρό, αυτό που λέμε συμπύκνωμα. Δυστυχώς σε όλα τα εργοστάσια αφαλάτωσης καταλήγουν πάλι στη θάλασσα δημιουργώντας ένα τοπικό πρόβλημα υπερσυγκέντρωση αλάτων στην περιοχή. Η λύση που προτείνεται με εργοστάσια αφαλάτωσης είναι κάτι που έχει μεγάλο κόστος. Είναι ενεργοβόρα που σημαίνει πως και η εγκατάσταση έχει ένα συγκεκριμένο κόστος αλλά και η λειτουργία τους, δεν μπορεί μια πολύ μικρή κοινωνία που είναι ένα μικρό νησί να επωμιστεί όλο αυτό το μεγάλο κόστος.

ΠΡΑΣΙΝΟΣ [00:10:37] Ηλίας πράσινος και μένω στη Δονούσα. Εμάς μας είχανε πανικοβάλλει γιατί το νερό της αφαλάτωσης δεν είναι καλό για λούσιμο, λέγανε ότι θα λουζόμαστε και θα караφλιάσουμε.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:10:49] Δεν παύει όμως να είναι σημαντική αυτή η προσπάθεια της κοινωνίας να λύσει το θέμα της λειψυδρίας και με αυτήν την ακριβή και περίπλοκη διαδικασία.

ΠΡΑΣΙΝΟΣ [00:11:00] Και αυτό το οποίο συμβαίνει είναι διαρκής επέκταση της υπάρχουσας αφαλάτωσης, καινούργια δεξαμενή, καινούργια δεξαμενή, αλλά επειδή λύθηκε το πρόβλημα, ο κόσμος ξεσάλωσε και συνειδητοποιήσανε ότι χρειάζεται τελικά περισσότερο νερό. Το αποτέλεσμα είναι το νερό της αφαλάτωσης να μη φτάνει. Και να το κόβουν.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΗ [00:11:26] Το όνομά μου είναι Φοίβη Κουνδούρη, είμαι διευθύντρια του EIT Climate KIC της Ελλάδος; Η λειψυδρία έχει να κάνει επίσης και με την κακή χρήση του νερού σε παραγωγή τροφίμων, η οποία μπορεί να είναι πάρα πολύ απαιτητική σε νερό.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:11:49] Γιατί ο **αγροτικός τομέας** είναι αυτός που καταναλώνει το μεγαλύτερο ποσό του νερού, περίπου 75 με 80% εκατό του νερού στην Ελλάδα χρησιμοποιεί ο αγροτικός τομέας.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:11:58] Φανταστείτε ότι όλες οι παραγωγικές δραστηριότητες χρησιμοποιούν νερό, από το ξέπλυμα των φρούτων, από τη συγκομιδή. Όλα αυτά όταν

φτάνει είτε στο τραπέζι μας είτε στο σπίτι μας, έχουν υποστεί ένα πλύσιμο, λοιπόν αυτό τώρα το νερό δυστυχώς κατά βάση χάνεται. Άρα εκεί πέρα ίσως είναι ένα κομμάτι που δεν το έχουμε καλά στο μυαλό μας ότι αυτό έχει πλυθεί και θέλουμε να το βλέπουμε γυαλισμένο και ωραίο, αλλά έχει ένα αντίκτυπο στη χρήση του νερού.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:12:32] Η γεωργική δραστηριότητα αυξάνει την πίεση στην ποσότητα και στην ποιότητα. Δυστυχώς ανεξέλεγκτη είναι η επιφανειακή μεταφορά των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων.

ΡΙΝΑΚΗ [00:12:44] Αλλά από τότε που βγήκαν τα φυτοφάρμακα και αυτά, έχουν χαθεί και τα βατράχια και τα χέλια, χαθήκανε ακόμα και οι πηδάλοι, οι αβδές, τώρα τα ραντίζουν, αρχίσανε και τα ραντίζουν, πρώτα δεν τα ξέρατε αυτά.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:13:01] Σε άλλα μέρη όταν πάει ο αγρότης να πάρει φάρμακα ας πούμε, πρέπει να του πάει του τύπου, τι γη έχει να φαρμακώσει, κι ο άλλος του δίνει ακριβώς τη δόση που θέλει, σαν να ήταν διπλογραμμένο φάρμακο κόκκινο κατάλαβες; Εδώ πέρα πάει του δίνει το μπουκάλι του λέει δύο λίτρα το μπουκάλι, 200 γραμμάρια του λέει θα βάλεις, λέει ο μπάρμπας βάλτο όλο να γίνει καλά, ας πούμε, τα πετάει όλα μέσα χύμα. Σου λέει μου είπε 200, θα βάλω 2 κιλά να γίνει καλύτερο.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:13:28] Αν πάω σε μια περιοχή, που ρέει ένα ποτάμι, όπου γύρω τριγύρω έχει γεωργική δραστηριότητα, οι συχνοί ρύποι είναι τα λιπάσματα, άρα έχω μια αυξημένη νιτρορύπανση, αν έχει παραπέρα και μια μεγάλη γεωργική δραστηριότητα όπου δεν γίνεται καμία επεξεργασία των αποβλήτων της γεωργικής δραστηριότητας και περάσουν τα λύματα, γιατί πετάνε τις ακαθαρσίες των ζώων έξω από τα από τα βουστάσια όπου οπουδήποτε και τα ξεπλύνει η βροχή και πάνε στο ποτάμι, θα είναι γεμάτο την αμμωνία και γεμάτο στα μικρόβια. Έχουμε μια φόρτιση των νερών, με φάρμακα που βάζουν στα ζώα για να μην αρρωσταίνουν, τα κρατάνε κλειστά τα έρμα, τα φλωμόνουν στα φάρμακα γιατί αρρωσταίνουν από την κλεισούρα. Δύο, τους δίνουν αυξητικές ορμόνες άρα από τα απόβλητα των ζώων καταλήγουν αυξητικές ορμόνες και φάρμακα, παρακαλώ, αντιβιοτικά κυρίως στα νερά .

ΖΟΓΚΑΡΗΣ [00:14:29] Κάτι που γίνεται συχνά στην Ελλάδα, που περνάει τελείως απαρατήρητο, είναι οι παράνομες ρίψεις από βιομηχανίες, ή από κτηνοτροφικές μονάδες, από ορνιθοτροφεία, από διάφορες τέτοιες μονάδες, πηγαίνει ένα βυτίο, δηλαδή και αφήνει τέτοια λύματα σε κάποιο σημείο του ποταμού. Και αυτό όντως είναι κάτι που μπορεί να γίνει τα μεσάνυχτα δεν το βλέπει κανείς. Είναι το πιο διαδεδομένο στην Ελλάδα αυτό, δηλαδή βυτιοφόρο να πηγαίνουν στα μεσάνυχτα και να αφήνουν λύματα, είναι πολύ πολύ συνηθισμένο. Έχουμε σημεία που ξέρουμε και οι ντόπιοι όχι μόνο εμείς οι ερευνητές, είμαι ο Σταμάτης Ζόγκαρης δουλεύω στο Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, σημεία παραποτάμων, σε πανέμορφα ποτάμια, όπου πήγαιναν βυτιοφόρα από τα ορνιθοτροφεία και αφήνουν τόσο συχνά λύματα από τις κτηνοτροφικές μονάδες αυτές που έχουν ξεραθεί τα πλατάνια, όχι μόνο το νερό ας πούμε είναι ρυπασμένο και δεν έχει ψάρια, έχουν ξεραθεί τα πλατάνια και επίσης έχω συναντήσει ρέματα, το χειμώνα, όπου πηγαίνετε και βυτιοφόρα και μυρίζει βρώμα όλο το βουνό με νεκρά νεκρά κοτόπουλα. Αυτή η χαρακτηριστική μυρωδιά, ακόμη και στα μικρά χωριά έτσι έχουμε τυροκομεία, γαλακτοκομικές βιοτεχνίες, που είναι τρομερό τι ρίχνουμε μέσα, δηλητηριάζουν τα ποτάμια, κατσίγαρος από τα ελαιотριβεία. Είναι απίστευτο αυτό που γίνεται και βλέπεις στο ποτάμι μαύρο μαύρο ζουμί κάτω και κανείς δεν μιλάει.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:16:12] Θα φτάσουμε στο σημείο να έχουμε νερό και δεν θα ξέρουμε τι να το κάνουμε, γιατί θα είναι άχρηστο, και θα είναι άχρηστο από την ώρα που το παίρνεις

δηλαδή από πριν από μέσα από τη λεκάνη, που είναι γελοίο αλλά δεν έχουν νερό καθόλου, εμείς έχουμε νερό κι απλά το λερώνουμε.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:16:27] Η γεωργία αντανακλά νομίζω του 58% της κατανάλωσης νερού, ενώ το υπόλοιπο 30% είναι η βιομηχανία και οι κατασκευές. Το 90% λοιπόν είναι από αυτές τις δύο κατηγορίες επομένως, το 10% είναι τα οικιακά και τα υπόλοιπα. **Η βιομηχανία** έχει στηριχθεί ιστορικά στο ότι πάντα θα υπάρχει κάποιιο νερό που θα χρησιμοποιώ. Η βιομηχανία έχει στηθεί στη λογική του ότι αυτό που παράγω, να είναι όσο το δυνατόν πιο αποδοτικό στην παραγωγή του λιγότερο κόστος, να έχει για τη η παραγωγή του και όχι το πόσο νερό τελικά θα χρησιμοποιήσουν. Οι βιομηχανίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας απαιτούν μεγάλες ποσότητες νερού ψύξης. Αυτό το νερό συνήθως προέρχεται είτε από λίμνες είτε από ποτάμια είναι φρέσκο νερό, δεν μολύνεται, δεν ρυπαίνεται από την διεργασία, απλά εξατμίζεται πάρα πολύ μεγάλο κομμάτι του επομένως είναι νερό που θα λείψει γενικώς από την περιοχή. Χρησιμοποιούμε νερό εκεί που δεν είναι προφανές ότι καταναλώνουμε αρκετό. Όλα αυτά τα γυαλιστερά πλαστικά που έχετε μέσα στο αυτοκίνητό σας είναι υλικά που αρχικά δεν είναι τόσο εμφανίσιμα και γυαλιστερά και μέσω μιας διεργασίας αποκτούν αυτήν την ωραία και γυαλιστερή όψη που επιθυμούμε. Ξεκινάει ως ένα πλαστικό άσπρο και έτσι μη ελκυστικό στα μάτια μας το οποίο θα περάσει από μία σειρά λουτρών. Μόνο το 50 με 60 τοις εκατό του μετάλλου που περιέχεται τελικά θα πάει πάνω στο προϊόν και το υπόλοιπο θα είναι απόβλητο. Άρα χρησιμοποιούμε το μισό υλικό από αυτό που έχουμε διαθέσιμο. Η βιομηχανία είναι διατεθειμένη να πληρώσει το κόστος των υλικών που θα πεταχτούν.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:18:15] Όλα αυτά είναι θέματα που σχετίζονται και με την ποσότητα και με την ποιότητα του νερού.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:18:20] Έχουμε τις βιομηχανίες οι οποίες παράγουν μικρές ποσότητες λυμάτων αλλά με πολύ υψηλούς ρύπους.

ΖΟΓΚΑΡΗΣ [00:18:27] Οι βιομηχανίες συμβάλλουν στη ρύπανση και δυστυχώς όχι μόνο στη ρύπανση των επιφανειακών υδάτων αλλά και στα υπόγεια ύδατα γιατί ο ίδιος ως ποταμός έχει κάποια σημεία που εισέρχεται νερό στα υπόγεια νερά και ρυπαίνει τεράστια έκταση στον υδροφόρο ορίζοντα και φθάνει και στη θάλασσα.

ΜΕΛΙΔΗΣ [00:18:43] Αν πάμε στη βιομηχανία, βιομηχανία ποια βιομηχανία θέλετε; Να σας πω τη βιομηχανία των ανθρώπων να παράγει σκουπίδια σε ένα σκουπιδότοπο λοιπόν τριγύρω όποιος ανεξέλεγκτα λειτουργεί παράγονται διασταλάγματα, τα διασταλάγματα είναι τα ζουμιά από το αποτέλεσμα της όλης χώνευσης, της βροχής, να το πω πάρα πολύ απλά, αυτά τα ζουμιά που μαζεύονται κάτω από τα θαμμένα στην καλύτερη περίπτωση σκουπίδια. Αυτά λοιπόν δημιουργούν ρυπάνσεις, δεν θα πω για μολύνσεις πλέον, ούτως ή άλλως οι μολύνσεις είναι μέσα, σοβαρές ρυπάνσεις με βαρέα μέταλλα, με υψηλή αγωγιμότητα, δεν υπάρχει κάτι που δεν έχουν μέσα.

ΖΟΓΚΑΡΗΣ [00:19:25] Ήμουνά μέσα στα όρια του εθνικού πάρκου με τη βάρκα πάνω στον Λούρο και τα πλαστικά, είχε πάρα πολλά πλαστικά, φαίνεται κάποια χωματερή, εκεί κοντά ή και ρίψεις που γίνονται κανονικά καμιά φορά τα φορτηγά ρίχνουν σκουπίδια ωμά μέσα στο ποτάμι είχε παντού μπουκάλια, διάφορα δοχεία, πλαστικά ή γεωργικά δοχεία από φυτοφάρμακα, σακούλες, κυρίως σακούλες, που μπλέκονται πάνω στα δέντρα, στις ρίζες, στα κλαδιά εκατοντάδες χιλιάδες, έτσι, καμιά φορά αυτά τα δέντρα σαν χριστουγεννιάτικα δέντρα μέσα στο καλοκαίρι από τις σακούλες που κρέμονται. Νιώθουν ότι τα παίρνει το ρέμα και δεν κάνουν κάτι γι αυτό, δεν νιώθουν ότι μπορούν να κάνουν κάτι γιατί θα καθαρίσει το ποτάμι. Υπάρχει μια νοοτροπία, μια πολιτισμική κατάσταση που

αλλάζει δύσκολα. Είναι πολύ λυπηρό αυτό και μας πονάει οπωσδήποτε, απλά με τον καιρό συνηθίζουμε κι εμείς, να δουλεύουμε μέσα σε σκουπίδια.

ΔΑΒΙΟΣ [00:20:30] Πιστεύω ότι η **αύξηση του τουρισμού** έφερε πάρα πολύ μεγάλη κατανάλωση στο νερό.

ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ [00:20:36] Είναι ένα σύνθημα παράπονο κάθε καλοκαίρι στα Τζουμέρκα κυρίως τον Αύγουστο που έρχεται περισσότερος κόσμος και είναι κι ο μήνας με τα λιγότερα νερά ας πούμε, μπορούμε να πούμε ότι κόπηκε το νερό, ειδικά τις απογευματινές ώρες, ακούς ξαφνικά αυτό το παράπονο των κατοίκων, οι οποίοι σκέψου τώρα, μπορεί να έχει περάσει και στο DNA τους ότι δεν έχουν ποτέ πρόβλημα το νερό και σου λέει κυλάει εδώ δίπλα, δίπλα και δεν μπορώ να το έχω στη βρύση μου.

ΜΑΣΚΑΛΙΔΙΣ [00:21:04] Η Σαμοθράκη για νησί έχει πάρα πολλά νερά. Εδώ συμβαίνει και αυτό το περίεργο έτσι κυρίως λόγω κακοδιαχείρισης θα έλεγα εγώ, υπάρχει λειψυδρία, υπάρχει λειψυδρία ιδιαίτερα τα καλοκαίρια που έχουμε αυξημένο τουρισμό, έχουμε πολύ περισσότερους κατοίκους που θέλουν να κάνουν τα ντους τους αυτά .

ΚΩΒΑΙΟΥ [00:21:27] Κατερίνα Κωβαίου λέγομαι, μόνιμος κάτοικος της Δονούσας. Το καλοκαίρι λοιπόν που μαζεύεται πολύς ο κόσμος τότε αρχίζουν τα παρατράγουδα, γιατί γινόταν αλόγιστη χρήση νερού, βρύσες ανοιχτές να βλέπεις τα νερά να τρέχουν στη θάλασσα και να μην έχουμε να μαγειρέψουμε. Ενώ όλοι εδώ στη πρωτεύουσα είχανε για τα όμβρια νερά δεξαμενές, τώρα άρχισαν ένας ένας και τις διαλύει και τις κάνει δωμάτια, ενοικιαζόμενα.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ [00:21:55] Η Πάρος βρίσκεται σε μια έξαρση οικοδομική, σαν να μην υπάρχει αύριο, και μπορεί και να μην υπάρχει αύριο για την οικοδόμηση και γι αυτό να χτίζουνε δηλαδή.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:22:06] Νερό, καταναλώνουνε πάρα πολύ ο τουρισμό στα ξενοδοχεία, όσοι έχουν πισίνα, όσοι έχουν γκαζόν, δηλαδή του γκαζόν θα πρέπει να απαγορεύεται στα νησιά τώρα τι συζητάμε τώρα, αλήθεια; Καταρχήν δεν συνάδει με το τοπίο, αρχιτεκτονικά και λαογραφικά, και ιστορικά είναι άκυρο τελείως. Δεύτερον καταστρέφει νερό τίποτα δεν κάνει, μοντέλο αστισμού γελοιότητας. Είμαι ο Σπύρος ο Μπάλιος είμαι τεχνικός πισινών, χάλια, σου λέω γκαζόν και πισίνες ειδικά στην Πάρο, η πισίνα είναι τεράστιος καταναλωτής νερού και ρεύματος. Και το χειρότερο είναι και τα απόβλητα ακόμα. Που θα το πάμε το νερό άμα θέλουμε να τα βγάλουμε; Έχουμε να πάμε πουθενά; Δεν πρέπει, δεν σε υποχρεώνεις κανένας, το πετάς στο χωράφι του γείτονα, το πετάς στο δρόμο άμα βρέχει, να μην φαίνεται. Το 80% του νερού περι αστικά πάει στους αγρότες και το 80% το νερού αστικά πάει στις βλάβες, άλλο πάλι και τούτο.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:23:07] Καταρχήν υπάρχει μεγάλη **χασούρα στο δίκτυο**, δηλαδή χάνουμε πολύ νερό πριν φτάσει στον καταναλωτή.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:23:13] Δηλαδή υπάρχουν βλάβες που είναι κατά του δρόμο οι οποίες τρέχουν τέσσερα χρόνια αν πάρουμε χαμπάρι αφού φάει όλο το χώμα και πέσι ο δρόμος, α εδώ είχαμε σωλήνα.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:23:21] Το γεγονός ότι εμείς θα πλένουμε το αυτοκίνητό μας τρεις φορές τη βδομάδα είναι κάτι το οποίο είναι μέσα μας, ας πούμε, γιατί απλούστατα δεν έχουμε συνηθίσει στο να μην υπάρχει το νερό. Άρα αυτό είναι θέμα κουλτούρας.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:23:35] Υπάρχουν περιοχές που αυτή τη στιγμή δεν εξυπηρετούνται από δίκτυο και από μονάδα επεξεργασίας λυμάτων, κι έχουμε τον παραδοσιακό παλιό τρόπο, κακής διαχείρισης που είναι οι απορροφητικοί βόθροι, που έχουμε ένα βόθρο, ανοίγουμε ένα λάκκο ουσιαστικά με πέντε προδιαγραφές, ρίχνουμε δεν τα λύματα μέσα, κάνουμε και το σταυρό μας.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:23:56] Και όλα τα λύματα πάνε στον υδροφόρο ορίζοντα, και έχουμε νερό απλώς είναι μολυσμένο.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:24:01] Οπότε αν το κάνω εγώ σε μια μεμονωμένη οικία, δεν θα έχω πρόβλημα και δεν θα έχει ιδιαίτερο πρόβλημα, αλλά αν αυτό γίνει σύστημα, αρχίζει και γίνεται πρόβλημα, αλλά ακόμα και οι στεγανοί βόθροι, αυτοί που είναι κλειστοί και έρχεται, το βοθρατζίδικο έτσι το βυτίο και τα μαζεύει, δεν είναι ένας σωστός τρόπος διαχείρισης.

ΜΠΑΛΙΟΣ [00:24:21] Στην Πάρο έχουμε φτάσει στο γελοίο συμβάν, ότι είναι πιο ακριβό το βυτίο των σκατών από το βυτίο του νερού, είναι να κλαις. Τα λύματα πρέπει να τα πάει στο βιολογικό, στο βιολογικό πληρώνει και αυτός καπιτίζ, αλλά το νερό επειδή απλώς αναβλύζει θεωρούμε ότι είναι τζάμπα, ας πούμε, έχουμε μόνο τα μεταφορικά έξοδα.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ [00:24:45] Χαρακτηριστικό είναι ότι περνάμε από τις αξίες χρήσης, γενικά στις αξίες ανταλλαγής, δηλαδή όλα τα αγαθά, αυτά που παλιά ήταν διαθέσιμα και που γίνονταν με βάση τις αξίες χρήσης αρχίζουν να εμπορευματοποιούνται και να μπαίνουν σε μια ανταλλακτική οικονομία, μια οικονομία εμπορευματοποίησης, έτσι μαζί με όλα τα άλλα αγαθά αρχίζει να εμπορευματοποιείται και το νερό, σήμερα το πουλάμε σε μπουκάλια.

ΚΑΤΣΑΡΟΣ [00:25:14] Για παράδειγμα το κομμάτι του κοινοτικού νερού, μια ουσιαστικά αλλαγή από ένα μοντέλο από εκεί που έχεις μια δυνατότητα μέσα από τα αυλάκια, μέσα από μια παραδοσιακή διαχείριση του νερού να έχεις το νερό που έχεις ανάγκη και να το συνδιαχειρίζεσαι με την κοινότητα στην περιοχή σου, αυτό περνά και σε μια πιο κεντρική διαχείριση, σε επίπεδο δήμου, όπου περνούν, μπαίνουν σωλήνες, μπαίνουν μετρητές είναι πολύ συγκεκριμένα τα πράγματα, μια συγκεκριμένη ποια μορφή διαχείρισης, η οποία έχει ένα συγκεκριμένο αντίτιμο.

ΜΑΛΑΜΗΣ [00:25:46] Επομένως μπαίνουμε στο κομμάτι της τιμολόγησης του νερού, έχουμε στην Ελλάδα, κλιμακούμενη έτσι η κατανάλωση νερού, έχεις ένα πάγιο, αλλά μετά ανάλογα με το πόσα κυβικά καταναλώνεις, αν περάσεις από κάποιο σημείο, μετά είναι πιο ακριβό το κυβικό ας πούμε. Οπότε κυρίως τα κριτήρια τιμολόγησης είναι οικονομικά, αποτυπώνεται το νερό που καταναλώνεις και υπάρχει και μια προσαύξηση, σαν κόστος για την αποχέτευση, γιατί δεν είναι μόνο το κόστος της διοχέτευσης του νερού είναι και τι γίνεται μετά στην αποχέτευση.

ΣΑΠΑΛΙΔΗΣ [00:26:19] Παρόλα αυτά στο νερό τα πράγματα δεν έχουν την ίδια εξέλιξη όπως τα καταναλωτικά προϊόντα, είναι προφανές ότι το νερό δεν είναι καταναλωτικό προϊόν, το νερό πρέπει να είναι τζάμπα, αλλά όχι τόσο που να το πετάμε.

ΣΑΡΗΒΑΛΑΣΗΣ [00:26:33] Αρχίζεις μετά και διαβάζεις πράγματα και διεθνώς τι συμβαίνει σε άλλα κράτη και βλέπεις ότι γενικώς συν τω χρόνω που καθίσταται σπανιότερο ως φυσικό αγαθό, οι εταιρείες θα έχουν στον έλεγχο τη διαχείριση του νερού, θα έχουν φοβερή δύναμη και σίγουρα και από πλευράς οικονομικής τα συμφέροντα θα είναι τεράστια. Αλέξανδρος Σαρηβαλάσης, είμαι δικηγόρος παρ αρείω πάγω. Με είχε πιάσει τότε έτσι ας πούμε ένας επαναστατικός οίστρος, την περίοδο των μνημονίων, ως προς το ζήτημα του Ταμείου Αξιοποίησης της Περιουσίας του κράτους του ΤΑΙΠΕΔ, στο

οποίο υποχρεωτικά η χώρα μεταβίβασε το σύνολο της αξιολογής περιουσίας συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης, Οι εταιρείες αυτές είναι ανώνυμες, εισηγμένες στο χρηματιστήριο, να μεταβιβαστούν όλες οι μετοχές στο ΤΑΙΠΕΔ και το ΤΑΙΠΕΔ να τις πουλήσει σε ιδιώτες. Μάζεψα και κάποιους άλλους πολίτες και κάναμε μία αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης να μεταβιβαστούν οι μετοχές στο ΤΑΙΠΕΔ. Το συμβούλιο λοιπόν επικρατείας δέχτηκε την αίτηση ακύρωσης που κάναμε με την απόφαση της 1906 του 2014, εν ολομέλεια, δηλαδή υπόθεση λόγω σπουδαιότητας πήγε στην ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η απόφαση αυτή που δέχτηκε όσον αφορά τις επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης ότι δεν πρέπει να ιδιωτικοποιούνται, για πρώτη φορά ίσως και διεθνώς, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο συνέδεσε το νερό με το δικαίωμα στην υγεία νομικά, δηλαδή να να το πω απλά δηλαδή, όχι και το νερό, αυτό ουσιαστικά.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ [00:28:16] Το νερό είναι το τελευταίο αγαθό που να το πω σε εισαγωγικά αντιστέκεται στην εμπορευματοποίηση, γιατί για παράδειγμα οι θάλασσες δεν ανήκουν σε κανέναν και τα ποτάμια ακόμα ευτυχώς δεν ανήκουν σε κανέναν.

ΤΣΙΑΝΟΥ [00:28:31] Στο επεισόδιο ακούστηκαν οι κάτοικοι Αλέκος Δρούγιας από τη Βωβούσα, Μαίρη Πιτιακούδη από τη Σαμοθράκη, Τάσος Αλεξόπουλος από την Ανάφη, Σάββας Δάββιος από την Τήνο, ακόμη ο ερευνητής Νίκος Σκουληκίδης από το ΕΛΚΕΘΕ, ο αρχιτέκτονας ο Παναγιώτης Κωστούλας από το Μπουλούκι και ο Αλέξης Κατσαρός από το MEDINA. Δημιουργήθηκε από τη DISSCO και τη Mediad ell' Arte

ΚΑΛΛΙΡΗ [00:28:58] Μία δράση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας για την εύρεση καινοτόμων λύσεων για τη λειψυδρία στη νότια Ευρώπη. Μείνετε συντονισμένοι στο www.water-scarcity.gr